

цих умовах стають не лише правозастосовними, а й правотворчими органами [4, с. 9].

Література

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 27 бер. 2022 р. № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9-10, № 11-12, № 13. Ст. 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/4651-17>

2. Гузела М. До питання про верховенство права в системі засад кримінального провадження. Актуальні проблеми кримінально-правового, кримінально-процесуального та криміналістичного забезпечення безпеки України: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (30 лист. 2018 р., м. Дніпро). Дніпро: ДДУВС, 2018. С. 48-50.

3. Михайленко В.В. Реалізація засади верховенства права у кримінальному провадженні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Нац. акад. внутр. справ. Київ, 2019. 281 с. URL: http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/13968/1/dysertatsia_mykhailenko_vv.pdf

4. Котюк І.І. Верховенство права як морально-етичний імператив. *Юридичний вісник України*. 2017. № 19-20 (1139-1140). С. 9.

УДК 343.43(043.2)

Клімова І.А., здобувачка вищої освіти
другого (магістерського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Александрова М.В., старший викладач

ВЕРБУВАННЯ ЛЮДИНИ ЯК ФОРМА ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

Торгівля людьми в сучасному світі є одним із найнебезпечніших порушень прав і свобод людини. Суспільна загроза торгівлі людьми полягає в посяганні на невід’ємні права людини – право на вільний розвиток своєї особистості, право на повагу до її гідності, на свободу та особисту недоторканість, свободу пересування та вільний вибір місця проживання, право на охорону здоров’я та медичну допомогу, а інколи й право на життя.

Ще до початку війни Україна перебувала на 49-му місці зі 167 країн світу в рейтингу поширеності сучасного рабства, лише за три роки майже 50 тисяч українців постраждали від торгівлі людьми, а найчастіше жертвами цього явища ставали жінки, яких відправляли за кордон для надання сексуальних послуг, і чоловіки, які потрапляли у трудове рабство. На даний час, у період вимушеної масової евакуації людей, питання торгівлі людьми стало ще більш актуальним.

У національному законодавстві поняття торгівлі людьми визначено в ст. 149 «Торгівля людьми або інша незаконна угода щодо людини»

Кримінального кодексу України та в ст. 1 Закону України «Про протидію торгівлі людьми» як «здійснення незаконної угоди, об'єктом якої є людина, а так само вербування, переміщення, переховування, передача або одержання людини, учинені з метою експлуатації, зокрема сексуальної, з використанням обману, шахрайства, шантажу, уразливого стану людини або із застосуванням чи погрозою застосування насильства, з використанням службового становища або матеріальної чи іншої залежності від іншої особи, що відповідно до Кримінального кодексу України визнаються злочином» [1].

З диспозиції ч. 1 ст. 149 КК України випливає, що з об'єктивної сторони торгівля людьми може вчинятися у таких формах: 1) торгівля людиною; 2) вербування людини; 3) переміщення людини; 4) переховування людини; 5) передача людини; 6) одержання людини. Торгівля людьми має місце у разі вчинення хоча б однієї з перерахованих дій.

Варто зауважити, що сутність вербування людини як форми торгівлі людьми у кримінально-правовій літературі особливих дискусій не викликає. Визначення, що їх наводять дослідники, загалом відповідають семантичному значенню слова «вербувати», яке означає «наймати, набирати людей на роботу», «залучати до якоїсь діяльності». Власне під «вербуванням» слід розуміти вчинення дій, спрямованих на досягнення із людиною добровільної (наприклад, шляхом запрошування або умовляння) або вимушеної (наприклад, шляхом шантажу, погрози застосування насильства) домовленості на її подальшу експлуатацію або на переміщення, переховування, передачу іншій особі [2].

Існують певні дискусії щодо моменту закінчення вербування. В юридичній літературі висловлювалася точка зору, що моментом закінчення цього злочину запропоновано вважати момент, коли потерпіла особа була завербована. Однак за такого підходу увага акцентується не стільки на самому процесі вербування, у якому полягає сутність цієї дії, скільки на його результаті (досягненні згоди між вербувальником та потерпілим). У зв'язку з цим більш переконливою видається позиція науковців, які вважають, що момент закінчення даного злочину у формі вербування людини слід визнавати закінченим з моменту самого вербування, тобто з моменту вчинення дій, пов'язаних із набором потерпілої особи працювати чи надавати послуги на певних умовах [3].

Як засвідчує аналіз судової практики, в об'єктивній дійсності вербування фактично завжди здійснюється шляхом запрошування, переконування або умовляння, завдяки чому вдається схилити особу працювати чи надавати послуги на певних умовах. Вербування може здійснюватися через оголошення про працевлаштування або навчання за кордоном у ЗМІ, у соціальних мережах, туристичних, шлюбних і модельних агенціях, фірмах із працевлаштування за кордоном, через

листування тощо.

Обов'язковою ознакою для такої форми торгівлі людьми, як вербування є її вчинення з використанням обману, шантажу чи уразливого стану, а у кваліфікованих складах злочину – із застосуванням чи погрозою застосування насильства, використанням службового становища або стану матеріальної чи іншої залежності.

Література

1. Чемодурова А.Ю. Проблема розуміння поняття «торгівля людьми» в актах мінародного та національного законодавства, доктрині та судовій практиці. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 11. С. 645–648.

2. Андрушко А.В. Об'єктивна сторона торгівлі людьми. *Вісник пенітенціарної асоціації України*. 2021. № 3. С. 40–76.

3. Борисов В.І., Козак В.А. Торгівля людьми або інша незаконна угода щодо людини: характеристика складу злочину. *Альманах кримінального права: збірник статей*. Вип. 1 / відп. ред. П.П. Андрушко, П.С. Берзін. Київ: Правова єдність, 2009. С. 151–171.

УДК 343.98(043.2)

Клімук О.О., Лисянська Д.В., здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Грекова Л.Ю., завідувач навчально-наукової лабораторії

МІСЦЕ, РОЛЬ ТА ПРОБЛЕМАТИКА НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ КРИМІНАЛІСТИКИ У ПРАКТИЧНОМУ ЗАСТОСУВАННІ

У сучасній доктрині криміналістики існує чимала кількість проблем, які безпосередньо стосуються впровадження інновацій у цю сферу та їх застосування у практичній діяльності експерта, слідчого та суду. Ми вважаємо, що використання мультимедійного і програмного забезпечення, інтерактивних комплексів, цифрового криміналістичного обладнання як сукупності спеціальних додатків і технічних засобів сприяють забезпеченню успішності здобуття та вдосконалення знань і вмінь з виявлення та розслідування кримінальних правопорушень.

Проаналізувавши криміналістичну літературу та практику, можна побачити те, що на сьогодні склалася парадоксальна ситуація, за якої криміналістика, розробляючи свої рекомендації, у тому числі й криміналістичні інновації, не займається цілеспрямованим дослідженням питань, присвячених їхньому започаткуванню в практичній діяльності. Тобто проблеми впровадження криміналістичних інновацій у практику є принципово важливими, тому що останнім часом досить багато інновацій